

**BATI TRAKYALI TÜRK ÖĞRENCİLERİN, OKUDUKLARI
KİTAPLARI ANLAMA DÜZEYLERİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Doç. Dr. Esin YAĞMUR ŞAHİN

ÇOMÜ Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Gülnur AYDIN

Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN

ÇOMÜ Eğitim Fakültesi

Okt. Mesout KALIN SALI

ÇOMÜ TÖMER

Kübra EMRE

ÇOMÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesindeki ilkökul öğrencilerinin okuma ve anlama başarılarını farklı değişkenler açısından saptamaktır. Seçilen okuma kitaplarından hazırlanan 45 sorudan oluşan başarı tesninin güvenilirlik ve geçerliliği yapılmıştır. Test, KR-20 formülüne uygun olarak yapılan güvenilirlik analizi sonucu testin iç tutarlılığı katsayısı 0.87 olarak bulunmuştur. Araştırmaya 200 ilkökul öğrencisi katılmış ve yapılan analiz sonucu öğrencilerin okuduğunu anlamada orta düzeyde başarılı oldukları; kız öğrencilerin erkek öğrenciler arasında, kızların lehine anlamlı bir fark olduğu; bölgelere göre de da farklılıklar saptanmış ancak bu farklılıklar anlamlı görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Batı Trakya Türkleri, İlkokul Öğrencileri, Kitap Okuma, Anlama ve Değerlendirme Becerisi, Okuma ve Anlama, Azınlık Eğitimi.

ABSTRACT

This study aims to investigate the reading comprehension of 200 primary school students living in the Western Thrace, region of Greece, namely Gümülcine and İskeçe through different

variables. 45-question- achievement test was prepared from the selected books and its reliability and validity was conducted. To KR-20 the internal consistency of the test is found to be 0.87. The finding shows that the comprehension of primary school students is at the medium level. Additionally, a significant difference is found between the girls and boys and the difference is in favour of girls. Regional differences were also recorded however the difference is relatively minor.

Keywords: *Western Thrace, Primary School Students, Reading Comprehension, Comprehension and Assessment skills, Minority Education*

1. GİRİŞ

Batı Trakya; doğusundan Meriç Nehri, batısından Karasu Nehri, kuzeyinden Rodop Dağları, güneyinde ise Adalar Denizi (Ege Denizi) ile çevrilmiş olup 8578 kilometrekarelik dar bir şerit halinde uzanan bölgedir (Cin,2009 ve Gökçen, S. 2003). Batı Trakya, tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış, Doğu ile Batı'nın birbirine açılan kilit noktası olmuştur. Türklerin Balkanlara ve Batı Trakya'ya kuzeyden ilk gelişi Hunların yaptığı akınlarla başlamış; Macarlar, Bulgarlar, Peçenekler ile devam etmiştir. Anadolu'dan yani güneyden Rumeli'ye geçiş ise, ilk olarak Osmanlıdan önce, Aydınoğlu Umur Bey tarafından gerçekleştirilmiştir. Devam eden süreçte Osmanlı Devleti'nin uyguladığı hoşgörü ve iskân politikalarıyla Balkanlarda Türk dili ve kültürü yaygınlaşmıştır (www.burasibatitrakya.com).

Türkler, 19. ve 20. yüzyılların oldukça karışık ve zorlu geçtiği bu bölgede, eski siyasi etkinliğini ve gücünü kaybetmesinden dolayı azınlık durumuna düşmüştür. 1923 Lozan Barış Antlaşmasından itibaren Batı Trakya Türkleri resmi bir azınlık olarak Yunanistan'da yaşamaya başlamışlardır (Cin, 2015). Batı Trakya Türklerinin milli kimliklerini kaybetmemeleri için eğitim konusu oldukça önemli bir meseledir. Eğitim hakları uluslararası anlaşmaların yanında Yunanistan ile Türkiye arasında imzalanan ikili anlaşmalarla da garanti altına alınmıştır (Burma, 2008). Böylece, Batı Trakya Türkleri eğitimlerini kendi azınlık okullarında çift dilli öğretim programıyla sürdürebilmektedirler. Yunan eğitim sistemine göre zorunlu eğitim dokuz yıldır. Bunun 6 yılı ilkokul ve diğer 3 yılı ise ortaöğretimin alt kademesi olan ortaokuldur. Zorunlu olmayan ortaöğretimin üst kademesi olan liseler de 3 yıl eğitim vermektedirler (Mpilali, 2008). Azınlık eğitiminin süresi de belirlenmiş olan bu sistemle aynıdır.

Azınlık eğitiminin Yunanistan'da sistematik şekilde yürütülmesi eğitim hususunda problem olmadığı anlamına gelmemektedir. Azınlık eğitiminin başlıca sorunları; Türkçe derslerinin azaltılması, yetersiz derslikler, eksik ve çağın gereksinimlerini karşılamayan öğretim programı, ders kitapları, öğretmenler, Türk okullarının kapatılarak sayısının git gide azalmasıdır (Ayhan, 2014 ve Gül, 2007). Batı Trakya Türklerine uluslararası anlaşmalarla taahhüt edilen ana dilde eğitim hakkı, Türkçe derslerinin azaltılması gibi çeşitli uygulamalarla ihlal edilmektedir. Son 150 yıllık tarihi süreçte Balkanlarda ve Batı Trakya'da meydana gelen hadiseler, buradaki Türk varlığını olumsuz etkilese de hemen hemen bütün Balkan ülkelerinde Türkçenin etkin bir dil olarak kullanılmasını engellememiştir (Şanlı ve Jable, 2009). Batı Trakya Türkleri de ana dillerini ve milli kimliklerini koruyabilmek için büyük mücadele vermektedir.

Batı Trakya Türkleri için de hayati önem taşıyan ana dili öğretiminin temel amacı; anlama gücünün geliştirilmesi, anlatım beceri ve alışkanlığının kazandırılması, dinleme ve okuma alışkanlığı ve zevkinin oluşturulması, kişisel aktif ve pasif söz varlığının zenginleştirilmesi, temel dil bilgisi kurallarının öğretilmesi ve dil bilinci ile sevgisinin oluşturulmasıdır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1995). Ana dili eğitimi içerisinde yer alan diğer

alanların yanında, okuma eğitimi de oldukça önemli bir yere sahiptir. Kitap okumayan çocukların dili iyi kullanmaları ve okuduklarını anlama konusunda zorluklar yaşayabilecekleri bir gerçektir (Turan, 2006). Okuma, dilin anlama boyutu içinde yer aldığı ve öğrenmenin en güçlü araçlarından birini oluşturduğu için okuma becerisi, ilköğretimin ilk sınıfında öğrencilere kazandırılmalıdır (Sallabaş, 2008). Bundan dolayı okuma, eğitim hayatının ve öğrenmenin temelini oluşturmaktadır. Blomm'un (1995): "Okuma, akademik başarının temelini oluşturur." şeklindeki sözleri de bu düşünceyi destekler niteliktedir. Bunun içindir ki okuma becerisi gelişmiş öğrenciler, sadece ana dili öğretiminde değil akademik yaşamlarının tümünde daha da başarılı olmaktadır. Bu nedenle çalışmada Batı Trakya Türk azınlık okullarında eğitim gören ilkokul düzeyindeki öğrencilerin okuma ve anlama performansları ölçülmeye çalışılmıştır. Öncelikle öğrencilere beş kitap okutulmuş, daha sonra bu beş kitaptan hareketle hazırlanan 45 çoktan seçmeli sorudan oluşan test bizzat bölgeye gidilerek öğrencilere uygulanmıştır. Kitap okumaya teşvik ve sınava katılımı artırmak amacıyla da en iyi ilk üç öğrenci ödüllendirilmiştir.

2. YÖNTEM

Yunanistan'ın Batı Trakya Bölgesinde yaşayan Türk öğrencilerin okuduklarını anlama düzeylerini belirlemeyi ve bunlara etki eden değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan betimsel nitelikteki bu araştırmanın modeli tarama modellerinden ilişkisel tarama (survey) modelidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Araştırmada, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Batı Trakya'nın İskeçe ve Rodop ilindeki ilkokul öğrencileri evreninden basit seçkisiz örnekleme yaklaşımı kullanılarak örneklem oluşturulmuştur. Araştırma grubundaki öğrencilerin 100'ü (%50) Rodop ilinden, 100'ü (%50) İskeçe ilinden seçilmiştir. Araştırmaya 123 kız (%61,50), 77 erkek (%38,50) olmak üzere toplam 200 (%100) öğrenci katılmıştır.

3. VERİLERİN TOPLANMASI

Batı Trakyalı ilkokul seviyesindeki öğrencilerin okuduklarını anlama düzeylerini ölçmek için kullanılan "Okuduğunu Anlama Akademik Başarı Testi (OAABT)" in oluşturulması aşamasında ilk olarak araştırmanın içeriği ile ilgili "Yıldız Tozu (2. ve 3. sınıflar), Kuş Baba (2. ve 3. sınıflar), Bir Şeftali Bin Şeftali (2. ve 3. sınıflar), Guguklu Saatin Kumrusu (4., 5. ve 6. sınıflar), Dünyanın Merkezine Seyahat (4., 5. ve 6. sınıflar) ve Küçük Prenses (4., 5. ve 6. sınıflar)" isimli kitaplar incelenmiştir. Bu kitaplardan yararlanılarak 45 adet çoktan seçmeli sorudan oluşan test oluşturulmuştur. Testin kapsam geçerliliğinin kontrol edilmesi için uzman kişilere başvurulmuş, 4 ayrı Türkçe öğretimi ve 1 ölçme değerlendirme uzmanı tarafından değerlendirilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Okuduğunu Anlama Başarı Testinin KR-20 formülüne uygun olarak yapılan güvenirlik analizi sonucunda iç tutarlılık katsayısının 0,87 olduğu belirlenmiştir.

4. VERİLERİN ANALİZİ

Toplanan veriler SPSS 21 istatistik paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmada başarı testine ilişkin verilerin analizinde parametrik istatistik tekniklerinden bağımsız örneklemler *t-testi* kullanılmıştır. Bir değişkene ilişkin oluşan grupların, bir bağımlı değişkene ait puanlar karşılaştırılırken, iki ilişkisiz örneklem arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için ilişkisiz *t-testi* kullanılır (Büyüköztürk, 2011). Batı Trakyalı ilkokul öğrencilerinin okuduklarını anlama düzeyleri ile cinsiyetleri ve buldukları bölge faktörü arasındaki ilişkiyi belirlemek için *t-testi* uygulanmıştır. Elde edilen veriler tablo halinde sunulmuştur.

5. BULGULAR VE YORUM

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Gümülcine ve İskeçe	F	%
Kız	123	%61,50
Erkek	77	%38,50
Toplam	200	%100

Akademik Başarı Testi (OAABT)'ne katılan öğrencilerin frekans değerlerine bakıldığında 123 kız öğrenci ve 77 erkek öğrenci ile toplamda 200 öğrenci olduğu görülmektedir. Kız ve erkek öğrenci katılımı yüzdesi ise %61,50 ile kız ve %38,50 ile erkek öğrenciden oluşmaktadır.

Akademik Başarı Testi (OAABT)'ne ilişkin verilerin analizinde parametrik istatistik tekniklerinden *bağımsız örneklem t-testi* kullanılmıştır. Uygulanan testte 45 soru sorulmuş ve analiz bu soru sayısı üzerinden yapılmıştır. Yapılan analizler üzerine Akademik Başarı Testi sonuçlarının ortalaması 23,50 olarak belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile tüm öğrencilerin başarı testine yönelik elde ettikleri başarının ortalama düzeyi 23,50'dir. Bu da öğrencilerin orta düzeyde başarılı olduklarını göstermektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi ile İlgili Bulgular

Cinsiyet	N	X	Standart Sapma	t	p*
Kız	200	27,6900	7,382	7,970	0,000
Erkek		19,3100	7,487		

* 0,05

Tablo 2'de görüldüğü üzere, Akademik Başarı Testi sonucunda kız öğrencilerin 27,69 oranında doğru cevap verdikleri, erkek öğrencilerin ise 19,31 oranında doğru cevap verebildikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgudan hareketle, öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları üzerinde cinsiyet değişkeninin kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark oluşturduğu söylenebilir ($t=7,970$, $p=0,00$).

Tablo 3: Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi ile İlgili Bulgular

Bölge	N	X	Standart Sapma	t	p*
Gümülcine	200	25,9677	7,63537	1,165	0,251
İskeçe		22,9286	9,09323		

* 0,05

Tablo 3'te görüldüğü üzere, Akademik Başarı Testi sonucunda Gümülcineli öğrencilerin 25,96 oranında doğru cevap verdikleri, İskeçeli öğrencilerin ise 22,92 oranında doğru cevap verebildikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgudan hareketle, öğrencilerin okuduklarını anlama başarıları üzerinde bölge değişkeninin etkisinin olduğu ancak anlamlı fark oluşturmadığı söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada çerçevesinde uygulanan “Akademik Başarı Testi”ne katılan 100 Gümülcineli, 100 İskeçeli toplam 200 öğrencinin sonuçları incelendiğinde öğrencilerin-Gümülcine bölgesi İskeçe’ye göre nispeten daha iyi olsa da- okuduğunu anlama yüzdeleri orta düzeyde çıkmıştır. Bunun sebebi olarak azınlık eğitiminde yaşanan sorunları gösterebiliriz. Eğitim sistemindeki bu sorunların çözümlenememesi, bölgedeki azınlık Türk çocuklarının akademik gelişmelerine zarar vermektedir. Bu sorunların yarattığı boşluklar da öğrencilerin sonraki eğitim-öğretim hayatlarında sürekli karşlarına bir sorun olarak çıkmakta ve akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Yunanistan’ın bilinçli bir şekilde azınlık eğitimindeki sorunları ortadan kaldırma yönünde herhangi bir şey yapmaması ve gün geçtikçe mevcut sorunlara ilave yeni sorunlar çıkarması da bölgedeki Türk çocuklarının akademik başarısını daha da zora sokmaktadır. Ayrıca çalışmadaki bulgulardan hareketle iki bölge (Gümülcine ve İskeçe) arasındaki Türkçe okuma-anlama düzeylerindeki fark da dikkat çekicidir. İskeçe bölgesinde yaşayan Batı Trakyalı Türkler, Gümülcine’deki Türklere oranla Türkçeyi sosyal yaşamlarında daha az kullandıkları için Türkçe okuma-anlamada daha az başarılı olmuşlardır. Bu da İskeçe bölgesinde Türkçeye verilen önemin arttırılması gereğini ortaya koymaktadır. İşte tüm bu sorunların giderilebilmesi amacıyla Türkiye, Batı Trakya Türklerinin eğitim-öğretimine birtakım projeler aracılığıyla destek vermek için çaba sarf etmektedir. “Batı Trakya Bölgesinde Yaşayan Türk Öğrencilere Yönelik Uzaktan Öğretim Ders Destek Sistemi Projesi” bu anlamda hayata geçirilmiş önemli bir projedir. Projede Türkiye; Batı Trakya’daki öğrencilere, günümüz teknolojisinin insanlığın hizmetine sunduğu en önemli gelişmelerden biri olan uzaktan eğitim yoluyla, çağımızın eğitim öğretim alanındaki yenilikleriyle zenginleştirilmiş ders desteğinde bulunmaktadır. “Fen Bilgisi, Biyoloji, Kimya, Matematik, Türkçe, Edebiyat, Tarih” derslerinin verildiği projede ayrıca, Batı Trakyalı Türk öğrencilere rehberlik hizmeti de sunulmaktadır. Bu proje gibi benzer çalışmaların artması, bölgedeki soydaşlarımızın yaşamak zorunda bırakıldığı eğitim sorunlarının giderilmesine ve bölgedeki Türk öğrencilerin akademik başarı seviyelerinin daha iyi duruma gelmesine ciddi destek sağlayacaktır.

JOURNAL OF AWARENESS

KAYNAKÇA

- Akbaş, A. V. (2006). *Kuş Baba*. İstanbul. Salıncak Yayınları.
- Ayhan, H. (2014). Batı Trakya Türk azınlığının hukuki ve siyasi sorunlarının asimilasyon politikası çerçevesinde tahlili. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, Kütahya.
- Behrengi, S. (2009). *Bir Şeftali Bin Şeftali*. İstanbul: Demos Yayınları.
- Blomm, B. S. (1995). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme*. (D. A. Özçelik Çev.) İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Burma, M. (2008). *Lozan'dan günümüze Batı Trakya'da azınlık eğitimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2. Baskı)*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (ondördüncü baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cin, T. (2009). Batı Trakya Türklerinin hukuki statüsü sorunları ve Avrupa Birliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11/1, s. 48-60.
- Cin, T. (2015). Yunanistan'daki Müslüman Türk azınlığın eğitim ve öğretimine ilişkin hukuki düzenlemeler (1830-1940). *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2/1, s. 48-60.
- Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9/2, s. 177-192, Afyon.
- Gökçen, S. (2003). Yunanistan'ın Batı Trakya politikası: Batı Trakya Türklerinin sorunları. *Atatürk Dergisi*, 3/3.
- Gül, N. (2007). *Balkan harbi ve takip eden on yıllık süreçte Yunan dış politikası esasları ekseninde Türk ve gayrimüslimleri hedef alan baskıcı ve asimilasyona matuf uygulamalar ve günümüze yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Kavcar, C. ve Oğuzkan, F. (1995). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kutlu, M. (2016). *Yıldız Tozu*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Mpilali, A. (2008). Sygkritiki Proseggisi Twn Ekpaideutikwn Systimatwn Elladas, Oggarias Souidias, Sto Paradigma Tis Ekpaideutikis Aksiologisis, Stin Prwtovathmia. (Yunanistan-Macaristan-İsveç Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Yaklaşımı, İlköğretimdeki Eğitimin Değerlendirilmesi Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Patra Üniversitesi, Patra.
- Sallabaş, M. E. (2008). İlköğretim 8 Sınıf Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ve Okuduğunu Anlama Becerileri Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 9/16, s. 141-155, Malatya.
- Saint-Exupery, A. (2016). *Küçük Prenses*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Sinan, A. T. (2006). Ana dili eğitimi üzerine bazı düşünceler. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 4/2, s. 75-78, Elazığ.
- Şanlı, C. ve Jable, E. (2009). Balkanlarda Türk dili ve edebiyatı. I. Uluslararası Balkanlarda Tarih ve Kültür Kongresi. Kosova - Priştine. <http://www.sbekongre.sakarya.edu.tr/kongre1/Bildiri/41-58.pdf> (Erişim Tarihi: 01.05.2017)
- Şirin, M. R. (2015). *Guguklu Saatin Kumrusu*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Verne, J. (2015). *Dünyanın Merkezine Seyahat*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- http://www.burasibatitrakya.com/bati_trakya/item/6-bat%C4%B1-trakya-tarihi.html (Erişim Tarihi: 01.05.2017)